

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΑΝ ΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Η οικολογική κρίση (ή κρίση του περιβάλλοντος) σαν κρίση και του μικροχώρου.

Η εποχή μας είναι εποχή όπου το περιβάλλον περνά βαθεία κρίση με την έννοια ότι έχει φτάσει πλέον στα όριά του σαν εναλλάκτης της ζωής, σαν προμηθευτής δηλαδή των απαραίτητων για τη ζωή συστατικών (πρώτων υλών, τροφίμων και ενέργειας) και σαν αποδέκτης και αφομοιωτής των αποβλήτων της, ενώ ανακύπτουν δομικά προβλήματα, όπως καταστροφή οικοσυστημάτων και βιωσιμότητα του πλανήτη μας.

Το σημαντικότερο όμως χαρακτηριστικό της κρίσης του περιβάλλοντος είναι η πανταχού παρουσία της ρύπανσης με την, όσο το δυνατό πιο πλατειά της έννοια, της παρουσίας δηλ. μορφών ύλης και ενέργειας «σε λάθος θέση», «ξένων» προς το περιβάλλον, στο οποίο παρεisdύουν και «αποβλήτων» από κάποιες άλλες διαδικασίες της άμεσης γειτονιάς ή και, πολλές φορές, του ευρύτερου περιβάλλοντος.

Η πανταχού παρουσία της ρύπανσης καθιστά το πρόβλημα της κρίσης του περιβάλλοντος υπερτοπικό και οικουμενικό.

Φτάσαμε δηλ. στο επίπεδο ανάπτυξης των κοινωνικών και οικονομικών λειτουργιών του πλανήτη μας ή όπως θα το έλεγε η επιστήμη της οικολογίας: «της εξάπλωσης των ανθρωπογενών οικοσυστημάτων», όπου όλα συνεπάγονται όλα, όλα έχουν επιπτώσεις σε όλα και, ο καθολικός ντετερμινισμός, ωθούμενος στα έσχατα όριά του, εκφυλίζεται σε μια άκρατη απροσδιοριστία, όπου καμιά οντότητα ή λειτουργία δεν μπορεί να είναι καθαρή, ο εαυτός της, αλλά ανακύπτει στο παγκόσμιο γίγνεσθαι αλλοιωμένη ως προς την σύστασή της και τις ιδιότητές της.

Κι αυτή ακριβώς η οικουμενικότητα της κρίσης του περιβάλλοντος έχει σαν έσχατο αποτέλεσμα ακριβώς το αντίθετό της, την καταστροφή του μικροχώρου και την μετακύληση της περιβαλλοντικής κρίσης από πρόβλημα παγκόσμιο και γενικό σε πρόβλημα τοπικό και ειδικό. Κανένας πια δεν μπορεί να αποτραβηχθεί στον τόπο του, στον ιδιωτικό του χώρο, προκειμένου «να είναι ο εαυτός του», γιατί τέτοιος τόπος δεν υπάρχει.

Ο αγώνας για το περιβάλλον είναι αγώνας ενάντια στην αλλοίωση της ζωής και των προϋποθέσεων ποιότητας και επιβίωσης που της παρέχει ο αδιατάρακτος μικροχώρος της: ο δήμος, η γειτονιά, η κατοικία. Η πάλη για το γενικό κατατείνει τελικά στην εξασφάλιση του καθ' όλα απαραίτητου ειδικού.

Η κρίση της πόλης

Η σύγχρονη πόλη ταυτισμένη δομικά και λειτουργικά με την πορεία και εξέλιξη του αστικού μετασχηματισμού βρίσκεται σε μια αέναη κρίση.

Για τον λόγο αυτό οι συχνές αναφορές στην «ειδυλλιακή δομή» της πόλης του παρελθόντος καθώς και οι προσπάθειες διαφύλαξης τμημάτων της μέσα από αναπαλαιώσεις, ίσως να είναι μια ασυνείδητη τάση επιστροφής στο παρελθόν, που δεν μπορεί να σημαίνει τίποτ' άλλο από την κρίση προσαρμοστικότητας του ανθρώπου σ' ένα εξελισσόμενο αστικό περιβάλλον.

Η πόλη, μέχρι να φτάσει στη σημερινή της μορφή, που κι αυτή δεν είναι σταθερή, πέρασε από διάφορους δομικούς και λειτουργικούς τύπους, που ο καθένας ξεπήδησε μέσα από την κρίση του προηγούμενου του.

Η πόλη κράτος της αρχαιότητας με βασικές πολιτικές λειτουργίες την διοίκηση της ενδοχώρας και το στρατιωτικό προπύργιο εξυπηρετούσε κοινωνικά το εμπόριο και την κατανάλωση καθώς και ανώτερες λειτουργίες, όπως την αναψυχή, την κουλτούρα και την τέχνη, την επιστήμη, και την διανοήση, αποτελώντας ταυτόχρονα και τον θεματοφύλακα της παράδοσης και της ιστορίας.

Η σχέση της με την ενδοχώρα είχε σαν κύριο άξονα την παροχή προστασίας προς το διασπαρμένο παραγωγικό σύστημα, τα προϊόντα του οποίου προνομιακά απολάμβανε.

Η κρίση της αρχαίας πόλης είναι άμεσα συνυφασμένη με την κρίση (δλ. καταστροφή) της ενδοχώρας και του παραγωγικού συστήματός της, τους συνεχείς πολέμους και εκδηλώνεται αρχικά σαν κρίση υπερπληθυσμού και σαν παρακμή αργότερα.

Ιστορικές αναφορές στις μεγαλουπόλεις της αρχαιότητας δίνουν πτυχές κρίσης του περιβάλλοντος στην φάση του υπερπληθυσμού τους, ανάλογες με των συγχρόνων πόλεων, - όπως π.χ. θόρυβοι, απόβλητα, ρύπανση των νερών και του εδάφους κ.α. από προϊόντα κυρίως των αστικών χρήσεων. Στη φάση αυτή μάλιστα έχουμε μέσα στις πόλεις τις πρώτες περιβαλλοντικές επιπτώσεις του πολιτισμού με τη μορφή κύρια των μεγάλων επιδημιών (λοιμός πανώλης, χολέρας κ.α.), οι οποίες δεν είναι τίποτε άλλο από την αδυναμία των κοινωνιών της εποχής εκείνης να διαχειριστούν σωστά τα αστικά λύματα.

Η καταστροφή του αρχαίου κόσμου, ιδωμένη από οικολογική σκοπιά μπορεί να μην είναι τίποτε άλλο από το αποτέλεσμα της εξάντλησης των δυνατοτήτων που έδιναν μέχρι τότε άμεσα τα φυσικά οικοσυστήματα (δάση, φυσική ευφορία εδαφών κλπ.), της ενδοχώρας στην πόλη.

Ο Μεσαίωνας ίσως να μην είναι παρά η προσαρμογή στις νέες συνθήκες της κατεστραμμένης και μη άμεσα αποδοτικής γης

και της πτώσης της παραγωγικότητας της φύσης σε χαμηλότερα επίπεδα.

Η όγμη μεσαιωνική πόλη χαρακτηρίζεται από την θαυμαία διείσδυση σ' αυτήν του παραγωγικού συστήματος της ενδοχώρας και την χωρίς προηγούμενο ανάπτυξή του.

Η προσθήκη των νέων παραγωγικών λειτουργιών στην πόλη δεν φαίνεται να συμβάλλει ιδιαίτερα στην επιδείνωση του περιβάλλοντος της ούτε να προκαλεί κάποιου άλλου είδους οικολογική κρίση. Βασικός γι' αυτό λόγος φαίνεται να είναι το είδος των παραγωγικών λειτουργιών, οι οποίες βασίζονται κύρια στην δουλειά του τεχνίτη και που με το σημερινό οικολογικό λεξιλόγιο θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν σαν «ήπιες» και «μικρής κλίμακας».

Η μεσαιωνική πόλη με το μέγεθος και τις λειτουργίες της αποτελεί το τελευταίο ιστορικό παράδειγμα χώρου όπου μπορούν να συνυπάρχουν αδιατάρακτα και ανενόχλητα όλες οι ανθρώπινες και κοινωνικές λειτουργίες.

Αν εξαιρέσει κανείς τις επιδημίες, (που στις πιο πολλές περιπτώσεις ελεγχόταν) και την πολιτική και θρησκευτική καταπίεση (που δεν απαντώνταν παντού), οι μεσαιωνικές πόλεις ήταν οι τελευταίοι ιστορικά τόποι πραγμάτωσης της ολότητας, πληρότητας, αμεσότητας και συνύπαρξης των πιο διαφορετικών λειτουργιών και μορφών του κοινωνικού γίνεσθαι. Δεν θάταν λάθος, αν την κατάσταση αυτή την χαρακτηρίζαμε σαν «παραδοσιακή οικολογική εικόνα». Αντίθετα η μοντέρνα πόλη χαρακτηρίζεται από την προϊούσα διάσπασή της σε ζώνες ανταγωνιστικών και μεταξύ τους οχλουσών λειτουργιών, όπου η διευθέτησή τους και ο διαχωρισμός των χρήσεων γης αποτελεί εκ των ουκ άνευ όρο επιβίωσης της.

Η μοντέρνα πόλη

Η διαδικασία του εκμοντερνισμού χαρακτηρίζεται σε μια πρώτη φάση από την έκρηξη του παραγωγικού συστήματος τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, με τον εμπλουτισμό του δηλαδή με διαδικασίες που ασκούσαν «όχληση» στις υπόλοιπες γύρω τους λειτουργίες.

Μια πρώτη συνέπεια ήταν η «έξοδος» του πιο οχληρού μέρους του παραγωγικού συστήματος στα περίχωρα των πόλεων με στόχο την ανακούφιση των παραδοσιακών λειτουργιών του κέντρου τους.

Γρήγορα όμως η έξοδος αυτή ακολουθήθηκε από τον εποικισμό των προαστίων από εργατικά κυρίως στρώματα προερχόμενα από την ύπαιθρο, που απέδλεπαν στη σταθερή κυρίως απασχόληση και στη φτηνή τιμή της γης, με αποτέλεσμα να μετατίθεται η μίξη του αστικού ιστού με το παραγωγικό σύστημα από το κέντρο προς τα προάστια.

Στη φάση αυτή παρ' όλη την σοβαρή περιβαλλοντική υποβάθμιση οι αντίστοιχες κοινωνικές εντάσεις έχουν υποτονικό χαρακτήρα για τους εξής ίσως λόγους:

– Οι άνθρωποι που εποικίζουν τα προάστια έρχονται από χειρότερες περιβαλλοντικά συνθήκες (πεινα, κρύο, λάσπη, έλλειψη υποδομής κ.α.) και δέχονται την ρύπανση όχι σαν κακό αλλά σαν στάδιο φυσικής δελτιώσης της κατάστασής τους.

– Τα στρώματα που ζουν στα προάστια αυτά εξαρτώνται άμεσα επαγγελματικά και βιωτικά από το υπάρχον σ' αυτά παραγωγικό σύστημα με του οποίου την μοίρα και την παρουσία δένονται. Η έλλειψη άλλωστε αποτελεσματικών συγκοινωνιών καθιστά σχεδόν αδιανόητη την απομάκρυνσή τους από τον τόπο εργασίας.

Η πρώτη βιομηχανική επανάσταση χαρακτηρίζεται από την επαναφορά των κέντρων των πόλεων σε λειτουργίες ανάλογες μ' εκείνες της αρχαιότητας και την μετακίνηση του παραγωγικού συστήματος σε ορισμένα προάστια.

Παράλληλα όμως χαρακτηρίζεται από την αμοιβαία έλξη μεταξύ του παραγωγικού υποσυστήματος και των νέων εργατικών προαστίων και όχλησης που προκαλείται από αυτό.

Η 6' βιομηχανική επανάσταση χαρακτηρίζεται στο οικονομικό πεδίο από την υπερδιόγκωση του τριτογενή τομέα σε σχέση με τον δευτερογενή, παρ' όλη την μεγάλη ανάπτυξη του τελευταίου και από την συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα και ιδίως του αγροτικού.

Βασική συνέπεια είναι η ασφυκτική κυριαρχία του εμπορίου και των υπηρεσιών που ήδη από την πρώτη βιομηχανική επανάσταση υπερέχουν στα κέντρα των πόλεων.

Παράλληλα η αύξηση του πληθυσμού και της υλικής ευημερίας συντελεί στην εκθετική διεύρυνση των αστικών χρήσεων (μετακίνηση, κατοικία, αναψυχή κλπ.) με αποτέλεσμα την πρωτοφανή για τους νεότερους χρόνους αύξηση των αντίστοιχων οχλήσεων. Από την άλλη μεριά η «εκλογίκευση» της παραγωγικής διαδικασίας με την εφαρμογή των αρχών της ανακύκλωσης και την εξοικονόμησης (υλικών και ενέργειας) μειώνει με την πάροδο του χρόνου την, ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος, προκαλούμενη όχληση από την μεταποίηση. Η έξαρση της όχλησης από τον τριτογενή τομέα και τις αστικές χρήσεις και η συρρίκνωση των οχλήσεων του παραγωγικού συστήματος που οδηγεί στο ξεπέρασμα, σε πολλές περιπτώσεις, των οχλήσεων του τελευταίου από τις αστικές χρήσεις αποτελεί το βασικό, και «πρωτόγνωρο» χαρακτηριστικό των σύγχρονων πόλεων.

Αυτές ακριβώς οι αλλαγές στην προέλευση και την ποιότητα της όχλησης ωθούν στο ξεπέρασμα της «προστασίας του περιβάλλοντος» και της «αντιρρύπανσης» σαν μεθόδων άρσης προβλημάτων που ανακύπτουν στην πόλη και βάζουν την επανοποθέτηση του αιτήματος της εναρμόνισης των λειτουργιών της πόλης μέσα από μια ολική θεώρηση όπου ξαναεισέρχονται όχι μόνο τα δεδομένα της παρούσας κατάστασης, αλλά επαναπροσδιορίζονται οι στόχοι της μοντέρνας πόλης.

Το δημοτικό κίνημα

Παρ' όλο που ο όρος «δημοτικό κίνημα» δεν εμφανίζεται σαν εξαιρετικά δόκιμος, εν τούτοις γίνεται παρακάτω η χρήση του, ώστε να δωθεί κάποιο όνομα στην από δεκαετίες ή και αιώνα τώρα, ενασχόληση εθνικής κλίμακας πολιτικών δυνάμεων με τα τοπικά θέματα.

Το δημοτικό κίνημα εμφανίζεται πρακτικά με την εμφάνιση των πρώτων δυσλειτουργιών της βιομηχανικής επανάστασης. Νέα προάστια, εργατουπόλεις, συνήθως πρόχειρα και απρογραμμάτιστα κτισμένες χωρίς υποδομή υλικών παροχών, χωρίς κοινωνική μέριμνα, χωρίς καμιά προστασία των ανθρώπων τους, αποτελούσαν ζωντανές εστιές αυτών και ολοένα διευρυνόμενων κοινωνικών προβλημάτων. Τα νέα αυτά προάστια δεν έχουν την από αιώνων παράδοση στην αυτοδιοίκηση που έχουν οι παλαιοί δήμοι και κατά συνέπεια η αντίληψη της διαχείρισης των κοινών σε τοπικό επίπεδο πρέπει να μπολιαστεί «εκ των άνω» σαν μέρος πολιτικής πρακτικής εθνικού επιπέδου.

Το κίνημα της αριστεράς, μέσα στις άλλες του μορφές, αγκάλισσε τα προβλήματα αυτά και προώθησε μέσα από μακροχρόνιους αγώνες και αταλάντευτη συνέπεια λύσεις, που κι αν

ακόμα δεν ολοκληρώθηκαν, εν τούτοις ανέδειξαν την δημοτική δουλειά σαν προνομιακό πεδίο δράσης των προοδευτικών δυνάμεων.

Σ' όλα τα χρόνια που πέρασαν από τότε η φήμη της αριστεράς σαν ακαταπόνητου και φιλότιμου διαχειριστή τοπικών προβλημάτων ξαπλώθηκε και στερεώθηκε σ' όλες τις βιομηχανικές ή εκβιομηχανιζόμενες χώρες ιδίως εκείνες του ευρωπαϊκού Νότου, όπου η κεντρική εξουσία δεν μπορούσε να δώσει μακροπρόθεσμες λύσεις στα ανακύπτοντα προβλήματα.

Το κεντρικό κράτος στις περιπτώσεις αυτές αδυνατούσε σε πρώτη φάση ακόμα και να συλλάβει τις επιπτώσεις της ειδομηχανισής, αλλά και όταν αυτές έγιναν ευρέως κατανοητές, η διάθεσή του να δώσει λύσεις περιοριζόταν σε μεγάλο βαθμό από το κόστος των χωροταξικών κυρίως ρυθμίσεων που απαιτούνταν, περιοριζόμενο μόνο σε παρεμβάσεις γύρω από τις πιο κραυγαλέες και πολιτικά δαπανηρές περιπτώσεις.

Εκτός όμως από την αριστερά κι άλλες πολιτικές δυνάμεις πήραν μέρος στο δημοτικό κίνημα, αν και σε πιο περιορισμένο βαθμό. Οι περισσότερες από τις δυνάμεις αυτές είναι οι παραδοσιακές πολιτικές δυνάμεις των κοινωνιών αυτών, οι οποίες είχαν ήδη σοβαρό πολιτικό λόγο στην διαχείριση των πραγμάτων των «παλιών» πόλεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Εκκλησία, η οποία βλέποντας τη δουλειά στα υποδαθμισμένα προάστια σαν προέκταση του επίγειου ρόλου της, ενδιαφέρθηκε και εμβάθυνε στα προβλήματα αυτά. Από τις τάξεις της μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις ξεπήδησαν άτομα ή ομάδες ριζοσπαστικοποιημένες, που μέσα από την καθημερινή δράση συνειδητοποίησαν την ανάγκη του μαζικού και πολιτικού αγώνα για την προώθηση και επίλυση των εκρηκτικών πολλές φορές προβλημάτων.

Παράλληλα, φωτισμένα κομμάτια της αστικής τάξης, που βλέπουν την οικονομική ανάπτυξη να περνά μέσα από μακροπρόθεσμα παγιωμένη κοινωνική ειρήνη, προσπάθησαν με αρκετές τοπικές επιτυχίες να βελτιώσουν τη ζωή των ανθρώπων στις υποδαθμισμένες περιοχές με την βοήθεια συχνά της κεντρικής εξουσίας, κλέβοντας όμως σε πολλές περιπτώσεις «την παράσταση» από την αριστερά.

Πέρα από τους αγώνες της και την πρακτική δράση στο πεδίο της δημοτικής δουλειάς, η αριστερά προχώρησε σε σημαντικές θεωρητικές επεξεργασίες γύρω από την τοπική αυτοδιοίκηση, σε μια προσπάθεια ολοκλήρωσης των καθημερινών και τοπικής κλίμακας αιτημάτων. Το δημοτικό κίνημα όμως, παρ' όλες τις σημαντικές αυτές επεξεργασίες του γύρω από την διεύρυνση της δημοκρατίας μέσα από την Τ.Α. δεν κατάφερε, μέχρι πρόσφατα, να έχει σημαντική ανάπτυξη, παρά μόνο σε περιοχές με έντονα προβλήματα υποδομής. Ο πιο σημαντικός λόγος γι' αυτό, θα πρέπει να είναι, ότι μέχρι και την αρχή της δ' βιομηχανικής επανάστασης, τα προβλήματα που απαιτούνταν ένα αυτόνομο δημοτικό κίνημα περιοριζόταν σ' αυτά τα προάστια.

Με την δ' βιομηχανική επανάσταση όμως τα προβλήματα αλλάζουν χαρακτήρα και σηματοδοτούνται από την έξαρση της όχλησης της προερχόμενης από τον τριτογενή τομέα και τις αστικές χρήσεις. Στην φάση αυτή εμφανίζεται το νέο φαινόμενο της εξάπλωσης της έντονης υποβάθμισης της ζωής, τόσο στα κέντρα όσο και στα αστικά και μέχρι τώρα «καθαρά» προάστια των πόλεων.

Θόρυβοι, καυσάερια, κυκλοφοριακό χάος, πυκνή δόμηση, μείωση του πρασίνου, αδυναμία επικοινωνίας των ανθρώπων, ξεθώριασμα της παραδοσιακής γειτονιάς, εισβάλλουν μαζικά

σαν καταστάσεις πρωτόγνωρες στη ζωή των πόλεων διευρύνοντας το περιεχόμενο των διεκδικήσεων του δημοτικού κινήματος τόσο τοπικά, πέραν δηλ. των εργατικών προαστίων, όσο και ποιοτικά, με την ενσωμάτωση δηλ. στόχων προερχομένων από τους αγώνες και τη δράση άλλων κοινωνικών κινήματων. Στη φάση αυτή, που συμπίπτει με τον κολοφώνα, κι ίσως και την αρχή της παρακμής της δ' βιομηχανικής επανάστασης η εμβέλεια του Δημοτικού Κινήματος καλύπτει όλη την πόλη, βάζοντας την ανάγκη για νέους στόχους στις διεκδικήσεις του.

Το οικολογικό κίνημα

Το οικολογικό κίνημα αυτονομείται και μαζικοποιείται ακριβώς στη φάση της ραγδαίας υποβάθμισης του περιβάλλοντος του πλανήτη μας, που πρακτικά συμπίπτει με την ταυτόχρονη υποβάθμιση του περιβάλλοντος τόσο της υπαίθρου όσο και των πόλεων.

Αγκαλιάζει όλα τα προβλήματα που μέχρι πρόσφατα καλύπτονταν από το Δημοτικό Κίνημα εκσυγχρονίζοντάς τα όμως έγκαιρα, ενσωματώνοντάς τα δηλαδή στα προβλήματα της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στην πόλη, που καθυστερημένα και αποσπασματικά συνειδητοποιούνται και διεκδικούνται από αυτό. (Το Δ.Κ.)

Το οικολογικό κίνημα συμπίπτει πρακτικά στις θεωρητικές του επεξεργασίες με του Δημοτικού Κινήματος σ' όλα τα θέματα που σχετίζονται με την διεύρυνση της δημοκρατίας και την αποκέντρωση της εξουσίας, την απόρριψη του κεντρικού σχεδιασμού και την ανάπτυξη ιδίων πρωτοβουλιών και ιδίων μέσων πραγμάτωσής τους (πόρων κ.ά.) και προχωρά παραπέρα επιζητώντας τον πλουραλισμό και την ποικιλότητα, τις ήπιες παρεμβάσεις και την αρμονία με την φύση που μαζί με το πολιτικό αίτημα της «κοινωνίας των πολιτών» ολοκληρώνονται σ' ένα ενιαίο πλαίσιο: της πολιτικής οικολογίας.

Ιστορικά μάλιστα ιδωμένο το Ο.Κ. έχει κι αυτό όπως και το Δ.Κ. τις ρίζες του στην αριστερά, από τον κύριο κορμό της οποίας αυτονομείται γύρω στις αρχές της δεκαετίας του '70, για να προχωρήσει αμέσως και χωρίς δεσμεύσεις στις θεωρητικές επεξεργασίες και στις απαραίτητες συσπειρώσεις για την πραγμάτωση των παραπάνω στόχων που τόσο η αριστερά όσο και το δημοτικό κίνημα αποσπασματικά μόνο ψηλαφούσαν.

Η οικολογία και το περιεχόμενο της Δημοτικής δουλειάς

Η Δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο προϋποθέτει άριστη γνώση του μικροχώρου όπου πραγματοποιείται ή μέλλει να πραγματοποιηθεί.

Αλλά γνώση του μικροχώρου σημαίνει βασικά γνώση των οχλήσεων και των εντάσεων, των πιέσεων και δυσλειτουργιών, γνώση των συγκρούσεων και αλληλεπιδράσεων, γνώση της «οικολογικής ισορροπίας» και των διαταραχών της. Οικολογικής βέβαια με την ευρεία έννοια, που ξεπερνά την επιστήμη της κλασικής οικολογίας και αναφέρεται στο σύνολο των λειτουργιών του σύγχρονου οικοσυστήματος που το κατοικούν σχεδόν μόνο άνθρωποι και που λέγεται πόλη.

Ίσως το τελικό αίτημα της αποκατάστασης της χαμένης σχέσης του ανθρώπου με τον περίγυρό του όπου κατοικεί, εργάζεται και ευδοκίμει σωματικά και πνευματικά και της χαμένης αμεσότητας και ολότητας των λειτουργιών της πόλης, αίτημα που πραγματώθηκε ως προς την μη παραγωγική του διάσταση

κατ' αρχή στην αρχαία δημοκρατική πόλη και ενδεχομένως ολοκληρώθηκε στη δημοκρατικά αυτοδιοικούμενη μεσαιωνική ελεύθερη πόλη, ίσως να μην μπορέσει ποτέ πια να πραγματοποιηθεί με τον τρόπο που τότε αυτό συνέβη.

Η αύξηση του πληθυσμού της γης, του όγκου των κοινωνικών και οικονομικών συναλλαγών μέσα στην πόλη καθιστούν ίσως ουτοπικό το αίτημα της αμεσότητας της δημοκρατίας.

Από την άλλη μεριά υπάρχει μια ανάλογη αύξηση των υλικών μέσων, που έχουν στη διάθεσή τους οι κοινωνίες και προπάντων μια αυξημένη δυνατότητα στις επικοινωνίες και στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ικανότητα δηλαδή να κάνουν συμβατές τις πιο ασύμβατες εκ πρώτης όψεως λειτουργίες, που αντισταθμίζει εν μέρει την αύξηση του πληθυσμού και του όγκου των συναλλαγών, δίνοντας ανάλογες, χωρίς βέβαια νάναι οι ίδιες με παλιά, ευκαιρίες στους ανθρώπους να επικοινωνήσουν και να άρουν σε μεγάλο βαθμό τα δυσμενή αποτελέσματα της μεγάλης πυκνότητας των λειτουργιών και της όχλησης που προκαλούν η μια στην άλλη.

Η «νέα αντίληψη» δεν μπορεί παρά να βασίζεται στις παραπάνω δυνατότητες και να προχωρά στον επανασχεδιασμό του χώρου καθώς και των λειτουργιών και δραστηριοτήτων που

συμβαίνουν εκεί με στόχους να τις προστατέψει επιτρέποντάς της να χωρούν ανενόχλητες επιδιώκοντας ταυτόχρονα όχι τον διαχωρισμό τους αλλά τον εξευγενισμό τους, δηλ. την ηλιοποίηση τους, ώστε να μπορούν κατά το δυνατό να συμβαίνουν στον ίδιο χώρο, προωθώντας έτσι την πραγμάτωση του ιδανικού της αμεσότητας και ολότητας, στο καθημερινό κοινωνικό γίγνεσθαι. Μέσα από τέτοιες διαδικασίες επιτρέπεται να ανθίσει η ποικιλότητα και η αμεσότητα σαν προχωρημένες μορφές δημοκρατίας, να προχωρήσει ο εναλλακτικός σχεδιασμός και η μικρής κλίμακας ιδιοπαραγωγή που θα μπορεί να αποτελέσει το βάθρο της οικονομικής αυτόαρκειας της πόλης. Μόνο έτσι μπορεί να ανακύψει το τοπικό μέσα στο εθνικό, το ειδικό μέσα από το γενικό, η ταυτότητα μέσα από τη μαζικότητα.

Ο στόχος της δημοτικής δουλειάς δεν μπορεί ποτέ να είναι το να γίνει ο δήμος «κράτος εν κράτει», αλλά να γίνει η άρνηση του κράτους κι ο τόπος, όπου θα ευδοκιμήσουν και θα πραγματωθούν τα παραπάνω.

Με την έννοια αυτή η ουσία της δημοτικής δουλειάς σήμερα, δεν μπορεί να είναι παρά η πραγμάτωση των στόχων της οικολογίας.

Έφτιαξαν συνεταιριστικό ελαιουργείο με εθελοντική εργασία των κατοίκων.

Ο πρόεδρος της κοινότητας Δροσιάς Πυλίας, κ. Χρίστος Μοσχολίτης, περιγράφει με γλαφυρό τρόπο, το πως, με την εθελοντική εργασία των κατοίκων πέντε χωριών επιτεύχθηκε η σύντομη και φθηνή κατασκευή ενός σημαντικού έργου.

Σε οικόπεδο πέντε στρεμμάτων περίπου, στην Κοινότητα Δροσιά Πυλίας, οικοδομήθηκε σε 15 μέρες με εθελοντική προσωπική εργασία, ένα κτίριο 250 τ.μ.

Στο κτίριο αυτό θα στεγασθεί ένα υπερσύγχρονο ελαιουργείο με την επωνυμία «ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΡΟΣΙΑΣ και περιχώρων». Είναι πραγματικά αξιοθαύμαστη η απόφαση των αγροτών συνεταιρών από τις Κοινότητες Δάρα, Δάφνη, Δροσιά, Πελεκανάδα και Κουρτάκι, που μέσα στον ελάχιστο χρόνο, που τους μένει από τη συγκομιδή της ελιάς, να χτίσουν με τα ίδια τους τα χέρια το συγκρότημα χωρίς φυσικά να διαθέσουν ούτε μια δραχμή από το δάνειο που έλαβαν από το κράτος, για το σκοπό αυτό.

Η δουλειά αυτή πραγματικά θυμίζει την εποχή του 1950-55. «Να βλέπεις να μεταφέρουν με καρτσάκια άλλοι χαλίκι και άμμο, άλλοι τοιμέντα, άλλοι να φτιάχνουν με φτιάγια και αξίνες το χαρμάνι και άλλοι το πιο δύσκολο, να μεταφέρουν στους ώμους τους, ανεβαίνοντας τις σκαλωσιές τοιμεντόλιθους και ντενεκέδες με χαρμάνι για τις κολώνες, το χτίσιμο και τα σενάζια πρέκια. Το υλικό για την τοποθέτησή του το πέρανε άλλοι εργάτες (αγρότες) που ήταν στην τελευταία σκαλωσιά με αρχιμάστορα, ξέρετε ποιόν; τον πρόεδρο του Συνεταιρισμού, Γιάννη Ε. Γιαννόπουλο, από το χωριό Πελεκανάδα και να θέλεις να μάθεις φίλε αναγνώστη, τι, που και πως τρώγαμε τις ημέρες που χιζανε το ελαιουργείο, τρώγαμε ορθοί μέσα στον κήπο του κτιρίου, ψωμί, ντομάτες, ελιές και ρέγγες».

Συγχαρητήρια λοιπόν στον πρόεδρο του ελαιουργικού συνεταιρισμού Γιάννη Ε. Γιαννόπουλο και στον συγχωριανό του Κώστα Σπυρόπουλο κ.λ.π. Στον 75χρονο Σπύρο Παναγιώταρη, στον αντιπρόεδρο του συνεταιρισμού Γεώργιο Αθανασόπουλο, στον αντιπρόεδρο της Κοινότητας Γεώργιο Μαντζώρο, στον Δημήτρη, Κώστα και Γιώργο Πατσιώτη, στον Παναγιώτη Παναγόπουλο, στον Θανάση Μπούκα κ.λ.π., από το χωριό Δροσιά. Στον γραμματέα του συνεταιρισμού Θανάση Τζουμάκη, στον Κώστα Κομπογιαννίτη, στο Νίκο Σ. Χάτζο, στον πρόεδρο της ύδρευσης Κοινοτήτων Τάσο Κόκκαλη, στον σφυριλατιστή αυτοκινήτων και αγρότη Φώτη Μαζαράκη στον Γιώργο Καπακλή κλπ. από το χωριό Δάρα και στον Γιώργο Μπαρούτο από το χωριό Δάφνη. Στον πρόεδρο και αντιπρόεδρο της Κοινότητας Κουρτάκι, αλλά και σε όλους εκείνους που δούλεψαν σκληρά για να γίνει το έργο αυτό.

Αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι, στη συλλογική αυτή δουλειά έλαβαν μέρος γυναίκες και μαθητές του Λυκείου.

Θα πρέπει λοιπόν κάποτε η συνεταιριστική ιδέα να περάσει μέσα από το είναι του κάθε αγρότη, διότι έτσι και μόνο θα δάλλουν τους καρπούς του μόχθου τους στις δικές τους τσέπες...

[Εφημερίδα, Ελευθερία Καλαμάτας].